

Das Adysh-Tetraevangelium

Neu übersetzt und mit altgeorgischen Paralleltexten verglichen

von

Joseph Molitor

Markus 12—16

12,1 Et coepit¹ parabolā (parabolis) loqui (*term.*) ad-eos¹: vineam² deposuit (= plantavit) homo² et circa <ob>saepivit³ et effodit⁴ cupam-torcularis⁴ et operatus-est (= fecit)⁵ turrim et tradidit illam⁶ operatoribus et abiit; 2 et transmisit ad-operatores⁷ illos (*gen.*) in-tempore⁸ servum ut ex (= ab) operatoribus illis⁹ reciperet fructum vineae illius; 3 illi autem apprehenderunt illum¹⁰, plexerunt¹¹ et emisero¹² illum¹² vanum¹³; 4 et¹⁴ deinde¹⁵ transmisit ad-eos (*gen.*)¹⁶ alium servum, et illum quoque emisero¹⁷ insultatum¹⁷; 5 et rursum alium transmisit¹⁸, et¹⁹ occiderunt²⁰ et multos alios²¹ quoque; quosdam plexerunt²², quosdam exstirpaverunt. 6 Rursum²³ unus adhuc filius ei-fuit (= unum adhuc filium habuit)²⁴ dilectus; eum-transmisit postremo²⁵ et²⁶ dixit quoniam²⁷ reverebuntur ex (= a) filio meo²⁸. 7 Illi autem operatores²⁹ cum³⁰ viderunt illum euntem³¹ ad-eos³², dixerunt³³ quoniam³⁴ hic est heres³⁵, venite et occidemus (= occidamus) illum³⁶, et nobis erit hereditas illa³⁷; 8 et apprehenderunt et occiderunt et abiecerunt³⁸ illum extra³⁹ vinetum illud. 9 Quid⁴⁰ num igitur⁴⁰ eis-faciet⁴¹ dominus illius vineae? veniet et perdet⁴² operatores⁴³ illos illius vineae⁴⁴, et tradet⁴⁵ vineam illam aliis⁴⁵. 10 Scriptum⁴⁶ quoque hoc non (+ *ve*) legistisne⁴⁶ (*verb.* a-vobis-lectum-est-ne): saxum (= lapis) quod contempserunt (*verb.* contemptibile-fecerunt) aedificantes illud factum-est (*verb.* operatum-est *pass.*) caput marginum⁴⁷? 11 per Dominum (= a Domino) fuit hoc et est

¹ coepit ad-eos (om ad-eos Tb) parabolā (parabolis) loqui OT. — ² homo aliquis (= quidam) deposuit vineam OT. — ³ saepem circumposuit OT. — ⁴ operatus-est (= fecit) in illa (om in illa Tb) torcular OT. — ⁵ exaedificavit OT. — ⁶ + terrae OT. — ⁷ ad-terrae (apud terrae Tb) operatores OT. — ⁸ + fructus OT. — ⁹ om ex operatoribus illis OT. — ¹⁰ om illum Op; + et OT. — ¹¹ + illum Op. — ¹² om illum OT. — ¹³ vacuum OT. — ¹⁴ om et OT. — ¹⁵ + rursum OT. — ¹⁶ ad-eos (*term.*) OT. — ¹⁷ contempserunt (*verb.* contemptibilem fecerunt) Tb; rursum exproeliati-sunt Op; + et emisero insultatum OT. — ¹⁸ alios transmisit Tb. — ¹⁹ + illos (+ illum Op) quoque OT. — ²⁰ + Pluralinfix Tb. — ²¹ alios multos Tb. — ²² torserunt OT; + et Tb. — ²³ et postremo OT. — ²⁴ om unus adhuc filius ei-fuit Op; om adhuc Tb. — ²⁵ transmisit ad-eos filium suum Op; om eum-transmisit postremo Tb. — ²⁶ quia OT. — ²⁷ om quoniam Tb. — ²⁸ propter filium meum OT. — ²⁹ terrae operatores autem illi OT. — ³⁰ ut-primum OT. — ³¹ venientem Tb. — ³² om ad-eos Op. — ³³ + invicem OT. — ³⁴ om quoniam OT. — ³⁵ + eius OT. — ³⁶ hunc Op. — ³⁷ ista Op. — ³⁸ e<xtra>iecerunt OT. — ³⁹ illinc-de vineario illo Op; e vineario illo Tb. — ⁴⁰ Nunc quid OT. — ⁴¹ faciet illis OT. — ⁴² interficiet OT. — ⁴³ terrae operatores OT. — ⁴⁴ om illius vineae OT. — ⁴⁵ vineam illam tradet aliis OT. — ⁴⁶ nec-amplius (nec Tb) hunc librum legistisne OT. — ⁴⁷ angulorum OT. —

mirabile coram oculis nostris. 12 Et quaerebant⁴⁸ illum apprehendere (*term.*) et pertimuerunt e (= a) populo⁴⁸; animadverterunt (= cognoverunt) quia⁴⁹ propter illos dixit parabolam hanc⁵⁰; et reliquerunt illum et abierunt. 13 Et miserunt⁵¹ ad-eum e Pharisaeis aliquem (= quendam) et ex Herodianis⁵¹ ut-forse⁵² captarent illum verbo⁵²; 14 illi autem ut⁵³ venerunt coeperunt interrogare eum (*term.*) dolo⁵³ et ei-dixerunt: magister, scimus⁵⁴ quia verus (= verax) es, et nihil cura-est⁵⁵ tibi propter quendam (= quemquam)⁵⁵; quia non oculos [pate]facis⁵⁶ in-os (= in faciem) hominis sed vere viam Dei doces. Nunc⁵⁷ dic nobis si⁵⁸ fas est⁵⁸ tributum Caesari (keisari) tradere⁵⁹ aut (= an) non trademus? 15 Ille⁶⁰ autem sciebat⁶⁰ dolositatem⁶¹ illam⁶² eorum, et dixit illis: cur tentatis me, dolosi⁶³? mihi-afferte⁶⁴ denarium ut videam⁶⁵; 16 illi autem attulerunt, et dixit illis⁶⁶: cuius est imago haec aut⁶⁷ superdescriptum⁶⁸? illi ei-dixerunt: Caesaris; 17 et⁶⁹ respondit Iesus⁷⁰ et dixit illis: tradite [quod] Caesaris Caesari et [quod] Dei Deo. Et demirabantur illi⁷¹ super illum⁷². 18 Et venerunt⁷³ Sadducaei (sadukeveli) ad-eum⁷³, qui dicunt⁷⁴ »surrectio⁷⁵ non est« (+ Zitat-o)⁷⁶, et interrogaverunt⁷⁷ illum et ei-dixerunt⁷⁸: 19 magister, Moyses (mose)⁷⁹ descripsit nobis si⁸⁰ frater alicuius mortuus-fuerit⁸⁰ et fuerit illi uxor et liber (= filius) non restaverit⁸¹, ut sibi-coniungat frater⁸² uxorem illam eius⁸², et suscitet semen⁸³ fratri illi⁸⁴ suo. 20 Septem fratres (sg.)⁸⁵ fuerunt⁸⁶ et⁸⁷ primus ille sibi-coniunxit uxorem et mortuus-est et non reliquit⁸⁸ heredem⁸⁹; 21 et secundus⁹⁰ sibi-coniunxit illam et mortuus-est ille quoque⁹¹ et non reliquit⁹² ille quoque⁹¹ heredem⁸⁹, et⁹³ tertius isto-eodem [-modo] 22 et septem (+ *ve*)⁹⁴ non reliquerunt⁹⁵ heredem⁸⁹. Postrema omnium mulier⁹⁶ illa mortua-est⁹⁶; 23 in-surrectione⁹⁷ illa⁹⁸ quando⁹⁹ surrexerint cuius (*rel.*)¹⁰⁰ ex illis erit ut-uxor¹⁰¹? quia septem (+ *ve*) illis <eis->fuit illa ut-uxor.

⁴⁸ in-animo habebant apprehendere eum (*verb.* apprehensionem eius) et timebant populum illum OT. — ⁴⁹ quia agnoverunt quoniam OT. — ⁵⁰ illam OT. — ⁵¹ transmiserunt aliquos (= quosdam) Pharisaeos ad-eum et Herodianos OT. — ⁵² ut verbo captarent illum Tb; ut captarent illum verbo Op. — ⁵³ ierunt dolo (om dolo Op) et interrogaverunt illum (+ dolo Op) OT. — ⁵⁴ novi Op; novimus Tb. — ⁵⁵ dolus (sollicitudo Op) tibi(-situs)-est (= dolum (sollicitudinem) habes) propter quendam + *ve* (aliquem = quemquam Op) OT. — ⁵⁶ spectas OT. — ⁵⁷ om nunc OT. — ⁵⁸ fas estne OT. — ⁵⁹ tradere tributum Caesari OT; + trademus Op. — ⁶⁰ Ipse noverat OT. — ⁶¹ hypocrisis OT. — ⁶² om illam Op. — ⁶³ hypocritae OT. — ⁶⁴ afferte mihi OT. — ⁶⁵ et videbo OT. — ⁶⁶ + Iesus OT. — ⁶⁷ et OT. — ⁶⁸ super-scriptum OT. — ⁶⁹ om et OT. — ⁷⁰ om Iesus Op. — ⁷¹ om illi Op. — ⁷² hoc omne (om omne Op) + et abierunt OT. — ⁷³ venerunt ad-eum Sadducaei OT. — ⁷⁴ loquebantur + quoniam OT. — ⁷⁵ + mortuorum Op. — ⁷⁶ est (ohne o) Op. — ⁷⁷ interrogabant OT. — ⁷⁸ ei-loquebantur OT. — ⁷⁹ + hoc [-modo] OT. — ⁸⁰ si(-igitur) alicuius mortuus-fuerit frater OT. — ⁸¹ ei-restaverit Op. — ⁸² uxorem illam frater eius Tb; frater eius uxorem illam eius Op. — ⁸³ heredem OT. — ⁸⁴ om illi OT. — ⁸⁵ nunc septem fratres (*pl.*) OT. — ⁸⁶ + inter nos OT. — ⁸⁷ om et Tb. — ⁸⁸ eis-restavit (om eis Tb) OT. — ⁸⁹ liber (= filius) OT. — ⁹⁰ + isto-eodem [-modo] Tb. — ⁹¹ om ille quoque OT. — ⁹² om ille quoque OT. — ⁹³ om et Op. — ⁹⁴ usque ad septem et Tb; usque ad septimum et Op. — ⁹⁵ eis-restavit OT. — ⁹⁶ mortua-est mulier quoque illa OT. — ⁹⁷ nunc igitur in-surrectione OT. — ⁹⁸ + postrema Tb. — ⁹⁹ ubi (*temp.*) OT. — ¹⁰⁰ cuius (*interrog.*) Tb; cuiusne (*interrog.*) Op. — ¹⁰¹ uxor OT. —

24 (R)espondit Iesus et dixit illis¹⁰²: non¹⁰³ propter hoc¹⁰⁴ decipimini (= erratis)¹⁰⁵ quia non novistis¹⁰⁵ librum (= scripturam) et¹⁰⁶ nec potentiam Dei? 25 ubi (*temp.*) a-mortuis surrexerint¹⁰⁷ nec nubent nec nuptum-dabunt, sed erunt sicut angeli in caelis. 26 Mortui¹⁰⁸ autem quia surgent, non legistisne (*verb.* a-vobis-lectum-est-ne) in-libro illo¹⁰⁹ Moysis (mosesi) super rubetum¹¹⁰ quomodo¹¹¹ loquebatur illi Deus et ei-dixit¹¹¹: ego sum¹¹² Deus Abraham (abraamisi)¹¹³ Deus¹¹⁴ Isaac (isakisi) et Deus Iacob (iakobisi); 27 non est Deus¹¹⁵ mortuorum sed vivorum; nunc vos¹¹⁶ perquam decipimini (= erratis). 28 Et accessit illi (= ad illum)¹¹⁷ unus e Scribis, qui¹¹⁸ audiebat¹¹⁸ eorum¹¹⁹ vocem¹¹⁹; cum¹²⁰ vidit illi¹²⁰ quia bene respondit illis¹²¹, interrogavit¹²² illum¹²³, quod (= quid)¹²⁴ est primum mandatum; 29 dixit illi Iesus¹²⁵: ut-primum omnis (*gen.* = omnium)¹²⁶: audi Israel: Dominus Deus noster¹²⁷ unus est; 30 et perdiligis (+ o bei Schriftzitate) Dominum Deum tuum omni corde tuo et omni spiritu tuo¹²⁸ et omni potentia¹²⁹ tua et omni mente tua; hoc est primum mandatum¹³⁰; 31 et secundum simile ei¹³¹: perdiligis (+ o) proximum tuum sicut temetipsum (*verb.* caput tuum)¹³²; maius his aliud mandatum non est. 32 Et¹³³ dixit illi Scriba ille: bene, magister (*praed.*), vere dixisti, quia unus est¹³⁴ et non¹³⁵ est alius¹³⁶ extra illum, 33 et perdiligere (*term.*) illum omni corde¹³⁷ et omni potentia et omni animo-attento (*verb.* cordis-voce)¹³⁸ et perdiligere (*term.*) proximum sicut semetipsum (*verb.* caput suum), et¹³⁹ maius est¹⁴⁰ omnibus plane¹⁴¹ combustionibus¹⁴² et hostiis¹⁴³. 34 Et Iesus¹⁴⁴ ut vidit¹⁴⁴ quia cogitanter¹⁴⁵ reddidit (= respondit)¹⁴⁶ dixit¹⁴⁷ illi: non longe es¹⁴⁸ e (= a) regnatione (= regno) Dei. Et nemo iam-non¹⁴⁹ (= non ultra) ausus-est interrogare eum (*term.*). 35 Et¹⁵⁰ respondit Iesus et loquebatur¹⁵¹ in-docendo illo in sacerdotali (= templo)¹⁵¹: quomodo¹⁵² dicunt (*it.*)¹⁵³ Scribae quoniam¹⁵⁴ Christus (k'riste) filius David (*gen.* davit'isi)¹⁵⁵? 36 quia¹⁵⁶ ipse¹⁵⁷ David

¹⁰² eis-dixit Tb. — ¹⁰³ om non OT. — ¹⁰⁴ + igitur perquam (om perquam Op) OT. — ¹⁰⁵ + vos OT. — ¹⁰⁶ om et OT. — ¹⁰⁷ surrexerint mortui OT. — ¹⁰⁸ propter hoc mortui OT. — ¹⁰⁹ om illo OT. — ¹¹⁰ + illud Tb. — ¹¹¹ quomodo (+ *igi* Op) Deus loquitur illi (ei-loquitur Tb): om et ei-dixit OT. — ¹¹² + patrum tuorum Tb. — ¹¹³ abrahamisi OT. — ¹¹⁴ et Deus Op. — ¹¹⁵ + Deus Op. — ¹¹⁶ vos autem OT. — ¹¹⁷ ei-accessit (om illi) Op. — ¹¹⁸ cum audiret OT. — ¹¹⁹ eos quomodo (+ *igi*) conquirebant cum illo verbum illud OT. — ¹²⁰ et (om Op) noverat OT. — ¹²¹ om illis Tb. — ¹²² et interrogavit Op. — ¹²³ ille quoque Iesum Tb; illum ille quoque Op. — ¹²⁴ quoniam quid OT. — ¹²⁵ Iesus autem dixit illi OT. — ¹²⁶ omnis (*gen.* = omnium) ut-primum (= primum) hoc est OT. — ¹²⁷ tuus + Dominus OT. — ¹²⁸ om et omni spiritu tuo Op. — ¹²⁹ mente ... potentia OT. — ¹³⁰ om mandatum OT. — ¹³¹ huic OT. — ¹³² caput suum Op. — ¹³³ om et OT. — ¹³⁴ + Deus OT. — ¹³⁵ + quis OT. — ¹³⁶ + Deus Tb. — ¹³⁷ spiritu (= anima) OT. — ¹³⁸ animadversione (*verb.* cordis vocem faciendo) OT. — ¹³⁹ om et OT. — ¹⁴⁰ + hoc OT. — ¹⁴¹ hoc OT. — ¹⁴² hostiis OT. — ¹⁴³ sacrificiis OT. — ¹⁴⁴ vidit Iesus (om ut) Tb; ut-primum vidit Iesus Op. — ¹⁴⁵ prudenter OT. — ¹⁴⁶ respondit Tb. — ¹⁴⁷ et dixit OT. — ¹⁴⁸ + tu Op. — ¹⁴⁹ amplius nemo OT. — ¹⁵⁰ om et OT. — ¹⁵¹ dixit illis et docebat in templo illo OT. — ¹⁵² + igitur OT. — ¹⁵³ loquuntur OT. — ¹⁵⁴ quia Op. — ¹⁵⁵ David (*gen.* davit'isi) est Tb; est David (*gen.* davit'isi) Op. — ¹⁵⁶ om quia OT. — ¹⁵⁷ a-se ille OT. —

dixit¹⁵⁸ Spiritu sancto dixit Dominus Domino meo consede a-dextris meis donec¹⁵⁹ deponam inimicos tuos subter pedibus tuis; 37 ipse¹⁶⁰ David (davit) loquitur (= dicit)¹⁶¹ illum »Dominum« (abl.)¹⁶¹ et¹⁶² quomodo filius eius est? et multus populus audiebat eum libenter¹⁶³. 38 Et loquebatur illis¹⁶⁴ in¹⁶⁵ doctrina¹⁶⁵ illa eius: cavete e (=a) Scribis¹⁶⁶ qui volunt vestibus (veste)¹⁶⁷ speciosis (speciosa)¹⁶⁷ ambulare, et salutationem quaerunt¹⁶⁸ super vicum¹⁶⁹, 39 et primum (adv.)¹⁷⁰ sessionem¹⁷⁰ in synagogis¹⁷¹, et optimi¹⁷² [prin]cipatum (= primatum) in-epulo¹⁷², 40 qui comedunt domos (pl.)¹⁷³ viduarum, et cum-causa (= ficto) prolongate (= prolixie)¹⁷⁴ adorant (praes. cons.; verb. prostrationem-dant)¹⁷⁵ qui recipient¹⁷⁶ amplius iudicium¹⁷⁷. 41 <Con>stetit¹⁷⁸ Iesus coram gazophylacio (verb. pretii-sacrificio)¹⁷⁹ et spectabat quomodo populus ille¹⁸⁰ collocabat (= ponebat) nummulum¹⁸¹ super¹⁸² gazophylacium (verb. pretii-sacrificium) illud¹⁸²; et multi divites collocaverunt (= posuerunt) permultum¹⁸³; 42 et venit una vidua¹⁸⁴ pauper et deposuit duo minuta quod est¹⁸⁵ unus quadrans (dang)¹⁸⁶; 43 et advocavit¹⁸⁷ discipulos suos et dixit illis: profecto¹⁸⁸ loquor vobis quia vidua¹⁸⁹ pauper magis (= plus) [quam] omnes sacrificavit¹⁹⁰ super sacrificium hoc¹⁹⁰; 44 quia omnes illi¹⁹¹ e superfluo¹⁹² <introrsum>sacrificaverunt¹⁹³, haec autem ex indigentia (= penuria) sua omne (+ ve)¹⁹⁴ quod-[cum]que ei-locatum-erat¹⁹⁵ sacrificavit¹⁹⁶ omnem (+ ve)¹⁹⁷ victum suum¹⁹⁸.

13,1 Et ut¹ prodibat¹ (= exibat) ille² a-templo dixit illi unus³ ex discipulis³ eius: magister (praed.), vide quales lapides sunt hi (sg.)⁴ et quale aedificatum⁵! 2 et⁶ respondit Iesus et dixit illis⁷: spectatis haec magna⁸ aedificata⁹? non restabit lapis super lapidem, qui¹⁰ non destruetur (= destruetur). 3 Et ut¹¹ sedit ille in-monte illo¹² Olivarum (verb. olei bacarum-illo)¹³,

¹⁵⁸ loquitur OT. — ¹⁵⁹ doniq[ue] Tb. — ¹⁶⁰ a-se ille OT. — ¹⁶¹ »Dominum« (abl.) appellat illum OT. — ¹⁶² om et Op. — ¹⁶³ suaviter OT. — ¹⁶⁴ eis-loquebatur Tb; loquebatur Op. — ¹⁶⁵ in-doctrina OT. — ¹⁶⁶ + illis OT. — ¹⁶⁷ ornatu OT. — ¹⁶⁸ om quaerunt OT. — ¹⁶⁹ vicos OT. — ¹⁷⁰ praesidentiam OT. — ¹⁷¹ inter concilium OT. — ¹⁷² prima-accubitu-sessio (= primus discubitus) in-manducando panem OT. — ¹⁷³ domos (coll.) OT. — ¹⁷⁴ prolixie OT. — ¹⁷⁵ orant (praes. cons.) OT. — ¹⁷⁶ accipient OT. — ¹⁷⁷ + et OT. — ¹⁷⁸ stetit Tb. — ¹⁷⁹ gazophylacio (verb. pretii-conservatorio) OT. — ¹⁸⁰ ille populus OT. — ¹⁸¹ aereum (= aes) OT. — ¹⁸² in-gazophylacium (verb. in-pretii-conservatorium) OT. — ¹⁸³ ingens (p'riadi) Tb; perquam (p'riad) Op. — ¹⁸⁴ vidua una OT. — ¹⁸⁵ om quod est Op. — ¹⁸⁶ om unus quadrans Op; kodrantē Tb. — ¹⁸⁷ + Iesus Op. — ¹⁸⁸ amēn OT. — ¹⁸⁹ + haec OT. — ¹⁹⁰ <introrsum>sacrificavit in-gazophylacium hoc (om hoc Tb) OT. — ¹⁹¹ om illi OT. — ¹⁹² ex abundantia OT. — ¹⁹³ + in-gazophylacium hoc Tb. — ¹⁹⁴ om ve Op. — ¹⁹⁵ habebat OT. — ¹⁹⁶ <introrsum>sacrificavit OT. — ¹⁹⁷ om omnem (+ ve) OT. — ¹⁹⁸ ad-victum suum (eius Op) OT.

¹ cum prodiret OT. — ² illinc-de Tb. — ³ discipulus OT. — ⁴ om hi (sg.) OT. — ⁵ qualis aedificatio OT. — ⁶ om et OT. — ⁷ eis-dixit Tb. — ⁸ permagna OT. — ⁹ + amēn loquor vobis (tibi Op) OT. — ¹⁰ om qui non destruetur Tb. — ¹¹ cum OT. — ¹² super montem illum Tb. — ¹³ + coram templo illo OT. —

interrogabant illum seorsum¹⁴ Petrus (petre) et Iacobus (iakob) et¹⁵ Iohannes (iovane) et Andreas (andrea): 4 nuntia nobis¹⁶ ubi (*temp.*) erit¹⁷ hoc, et quid (= quod) prodigium (= signum) erit¹⁷ ubi (*temp.*) hoc omne¹⁸ consummabitur¹⁹? 5 et²⁰ respondit illis²¹ et coepit²² loqui (*term.*)²²: reputate²³ ne decipiat quis vos²⁴; 6 quia multi venient (*fut. II.*)²⁵ nomine meo et dicent²⁶ quoniam ego sum²⁷ et multos decipient; 7 quando autem²⁸ audietis vos²⁹ bellum³⁰ et vocem proelii³⁰, ne inflammemini³¹ quia futurum³² est³², perfectio³³ autem nondum erit³³. 8 Surget³⁴ generatio super generationem et regnum super regnum, et erit motus³⁵ de-loco ad-locum, et erit fames³⁶ et exstirpatio³⁷; hoc³⁸ autem erit initium dolorum³⁸. 9 Et tradent vos in-conciliis³⁹ et in⁴⁰ synagogis eorum⁴⁰ plectent⁴¹ vos, et coram iudicibus⁴² et regibus praestabunt⁴³ vos⁴³ ad-testificationem eorum 10 et omnibus generationibus⁴⁴. Primum autem⁴⁵ praedicabitur⁴⁶ evangelium hoc; 11 et quando conducent⁴⁷ vos et tradent vos⁴⁷, ne praesolliciti-sitis quid loquimini (= loquamini), sed quod[cum]que⁴⁸ commodabit (*sic!*) vobis in illo tempore, hoc⁴⁹ quoque⁵⁰ loquimini (= loquamini),⁴⁹ quia non vos estis loquentes illi⁵¹ sed Spiritus sanctus. 12 Tradet autem⁵² frater fratrem ad-mortem et pater liberum (= filium) et surgent liberi super parentes (*verb.* patres-matres) suos⁵³, et exstirpabunt⁵⁴ illos; 13 et eritis⁵⁵ odio-habiti ex (= ab) omnibus propter nomen meum; et qui⁵⁶ pertulerit perfecte (= usque ad perfectionem) ille⁵⁷ vivet (= salvabitur). 14 Quando autem⁵⁸ videritis [con]taminatum (*adj.*)⁵⁹ illud⁶⁰ vastationis⁶¹ stans ubi⁶² non fas erit⁶³, qui (+ *igi*) leget animadvertat⁶⁴: Tunc [qui] Iudaeae⁶⁵ (huriastani) profugietis in-montes⁶⁶; 15 et qui super solaría (*coll.*)⁶⁷ erunt⁶⁸ ne descendant⁶⁹ ad-domum neque intrent⁷⁰ ad tollendum quiddam e domo sua; 16 qui⁷¹ in-campo foras (= foris) erit, ne retrousque⁷² se-vertat in-vestigium (*q̇k̇w!*)⁷³ ad tollendam vestem suam. 17 Vae autem ventrosis-factis (= gravidis)⁷⁴ illis⁷⁵ et lactantibus⁷⁶ in illis diebus! 18 orate autem⁷⁷ ut non

¹⁴ om seorsum Tb. — ¹⁵ om et Tb. — ¹⁶ nobis-nuntia Op. — ¹⁷ futurum est hoc et quid (= quae) erunt prodigia OT. — ¹⁸ om omne OT. — ¹⁹ haec consummabuntur OT. — ²⁰ om et OT. — ²¹ om illis OT. — ²² dixit illis OT. — ²³ cavete OT. — ²⁴ ne aliquis vos-decipiat OT. — ²⁵ venient (*fut. I.*) OT. — ²⁶ loquentur OT. — ²⁷ + Christus (k'ristē) Tb. — ²⁸ om autem OT. — ²⁹ om vos OT. — ³⁰ bella et famas bellorum OT. — ³¹ tremefiat OT. — ³² fas est esse (= fieri) OT. — ³³ sed nondum est perfectio OT. — ³⁴ quia surget OT. — ³⁵ erunt motus OT. — ³⁶ erunt (om erunt Tb) fames (*pl.*) OT. — ³⁷ pestilentiae OT. — ³⁸ quia (om quia Op) hoc omne initium dolorum est (om est Op) OT. — ³⁹ in-synagoga Tb; in-synagogis Op. — ⁴⁰ inter concilium OT. — ⁴¹ torquebunt OT. — ⁴² principibus OT. — ⁴³ praestabitis + propter me OT. — ⁴⁴ gentibus OT. — ⁴⁵ quia primum OT. — ⁴⁶ fas est praedicari OT. — ⁴⁷ ducent vos ad-tradendum eis OT. — ⁴⁸ quid (+ *igi*) (= quod) OT. — ⁴⁹ om quoque OT. — ⁵⁰ om hoc loquimini Tb. — ⁵¹ om illi Tb. — ⁵² quia tradet OT. — ⁵³ eorum Tb; om Op. — ⁵⁴ occident OT. — ⁵⁵ + vos OT. — ⁵⁶ qui autem OT. — ⁵⁷ ille perfecte OT. — ⁵⁸ et quando OT. — ⁵⁹ despicibile OT. — ⁶⁰ om illud Tb. — ⁶¹ pressus Op. — ⁶² + *igi* OT. — ⁶³ est OT. — ⁶⁴ agnoscat OT. — ⁶⁵ qui erunt in Iudaea. — ⁶⁶ fugiant (*imp.*) ad-montes OT. — ⁶⁷ solarium OT. — ⁶⁸ erit OT. — ⁶⁹ descendant OT. — ⁷⁰ intret OT. — ⁷¹ et qui OT. — ⁷² retro OT. — ⁷³ om in-vestigium OT. — ⁷⁴ praegnantibus OT. — ⁷⁵ om illis OT. — ⁷⁶ qui lactabunt OT. — ⁷⁷ sed orate OT. —

(= ne) sit fuga⁷⁸ vestra⁷⁸ hieme⁷⁹; 19 quia erunt dies illi⁸⁰ tribulationis, quae non⁸¹ facta est⁸² istiusmodi (= talis)⁸³ ab initio exunde (= ex-quo *numquam*)⁸⁴ creavit Deus⁸⁵ hactenus (*verb.* us[que] ad hic *adv.*)⁸⁶, et⁸⁷ deinde quoque⁸⁸ non⁸⁹ erit; 20 et⁹⁰ si-forte⁹¹ non⁹² abbreviavit (= abbreviavisset) dies illos, non-forte (*ver-mca*)⁹³ effugisset⁹⁴ omne carnale; sed propter⁹⁵ electos⁹⁶ quos⁹⁷ selegit abbreviavit dies illos⁹⁷. 21 Et⁹⁸ tunc si⁹⁹ dixerit aliquis (= quis) vobis¹⁰⁰: ecce en¹⁰¹ hic (*adv.*) est Christus (*kristē*) sive (*verb.* vel si)¹⁰² istic¹⁰², ne credatis; 22 quia surgent falsi-Christi¹⁰³ et falsi-prophetae, et dabunt¹⁰⁴ prodigia (= signa) et signa (*coll.* = portenta)¹⁰⁴ ad-deceptionem (= seductionem)¹⁰⁵ si-forte praevaluerint (*aor.*)¹⁰⁶ electorum¹⁰⁵ quoque; 23 vos autem cavete¹⁰⁷ quia¹⁰⁸ en praenuntiavi¹⁰⁹ vobis omne. 24 Sed¹¹⁰ in¹¹¹ illis diebus post tribulationem illam¹¹¹ sol obtenebrabitur, et luna non e<supra>det lumen suum; 25 et stellae (*maskulavi* = *varskulavi*) a-<supra>caelo (= de caelo) <desuper> cadent (*verb.* <desuper>) casi erunt¹¹², et potentiae (= virtutes) caelorum¹¹³ commovebuntur. 26 Et tunc videbunt Filium hominis venientem nubibus (*nube*) (= in nubibus)¹¹⁴ potentiā magna et gloriā; 27 et tunc emittet angelos suos et congregabit electos illos¹¹⁵ e (= a) quattuor ventis a margine terrae [usque] ad¹¹⁶ marginem caeli¹¹⁷. 28 E (= a) ficu autem animadvertite¹¹⁸ parabolam hanc: quando rami eius molliuntur (*it.*)¹¹⁹ et extraferunt (*praes. cons.*) folium (= efferunt folia)¹²⁰, scietis quia prope est ver¹²¹; 29 isto-[modo] quoque sc(i)etis¹²² ubi (*temp.*)¹²³ videbitis hoc omne¹²⁴, animadvertite¹²⁵ quia prope est super ianuas. 30 Profecto¹²⁶ loquor vobis quia¹²⁷ non praeteribit generatio haec doniq[ue]¹²⁸ non¹²⁹ omne hoc¹³⁰ erit¹³¹; 31 caelum¹³² et terra praeteribunt, verba autem mea non¹³³ praeteribunt; 32 propter (= de) diem autem illum et tempus (= horam) nemo scit nec angeli in caelis nec Filius, at (= nisi)¹³⁴ Pater solum¹³⁵ unicus¹³⁶. 33 Spectate autem¹³⁷ et vigilate¹³⁸ et adorare (*verb.* prostrationem date)¹³⁹ quia non scitis¹⁴⁰ ubi (*temp.*) erit

⁷⁸ hoc Op. — ⁷⁹ in-hieme OT. — ⁸⁰ om illi Tb. — ⁸¹ nequaquam (= numquam) OT. — ⁸² facta-est (*verb.* operata-est *pass.*) OT. — ⁸³ huiusmodi (= talis) OT. — ⁸⁴ om exunde Tb; quod Op. — ⁸⁵ om creavit Deus OT. — ⁸⁶ hactenus (*verb.* usque ad hic *adv.*) OT. — ⁸⁷ om et OT. — ⁸⁸ om deinde quoque OT. — ⁸⁹ nec-amplius OT. — ⁹⁰ om et Op. — ⁹¹ si<-igitur> forte OT. — ⁹² + Dominus OT. — ⁹³ non-forte (*ara-mca*) OT. — ⁹⁴ vixisset (= salvum fuisset) OT. — ⁹⁵ propter autem OT. — ⁹⁶ + illos OT. — ⁹⁷ abbreviavit dies illos quos selegit Tb. — ⁹⁸ om et OT. — ⁹⁹ si<-igitur> OT. — ¹⁰⁰ aliquis dixerit vobis OT. — ¹⁰¹ om en OT. — ¹⁰² vel illic OT. — ¹⁰³ pseudochristi OT. — ¹⁰⁴ facient signa (*coll.*) et prodigia (*coll.*) Tb. — ¹⁰⁵ ut decipiant... electos OT. — ¹⁰⁶ si<-igitur> praevaluerunt OT. — ¹⁰⁷ videte OT. — ¹⁰⁸ ecce OT. — ¹⁰⁹ praedixi OT. — ¹¹⁰ om sed Op. — ¹¹¹ post tribulationem illam illorum dierum Tb. — ¹¹² decident OT. — ¹¹³ quae erunt in caelis OT. — ¹¹⁴ om nubibus OT. — ¹¹⁵ suos Tb. — ¹¹⁶ usque ad OT. — ¹¹⁷ eius Tb. — ¹¹⁸ discite OT. — ¹¹⁹ tenerescunt (*it.*) OT. — ¹²⁰ folium efferunt Tb; prodit (*praes. cons.*) folium Op. — ¹²¹ aestas OT. — ¹²² om scietis OT. — ¹²³ quando OT. — ¹²⁴ + factum OT. — ¹²⁵ scietis OT. — ¹²⁶ amen OT. — ¹²⁷ om quia OT. — ¹²⁸ donec OT. — ¹²⁹ om non OT. — ¹³⁰ hoc omne OT. — ¹³¹ fiet OT. — ¹³² caeli Tb. — ¹³³ nequaquam Tb. — ¹³⁴ sed Tb. — ¹³⁵ om solum OT. — ¹³⁶ solus OT. — ¹³⁷ sed videte OT. — ¹³⁸ vigiles estote OT. — ¹³⁹ orate. — ¹⁴⁰ novistis OT. —

tempus illud (= hora illa)¹⁴¹; 34 sicut¹⁴² homo cum¹⁴³ ad-viam (= peregre) ambulat¹⁴⁴ relinquit (*it.*) domum suam et tradit (*it.*)¹⁴⁵ potestatem servis suis¹⁴⁶ et unicuique opus suum, et ianitori mandat (*it.*)¹⁴⁷ ut-forte¹⁴⁸ vigil esset (= sit)¹⁴⁹. 35 Nunc¹⁵⁰ vigiles estote¹⁵⁰ quia non scitis¹⁵¹ ubi (*temp.*) dominus ille domus illius¹⁵² veniet vespere aut in - media nocte aut in - galli¹⁵³ - cantu¹⁵⁴ aut mane; 36 ne forte veniat subito¹⁵⁵ et inveniatur vos dormientes; 37 quod hoc (ese)¹⁵⁶ vobis loquor¹⁵⁷ vigiles estote.

14,1 Et fuit dies-festus¹ ille passionum¹ post duos dies. Quaerebant² sacerdotum-magistri illi et Scribae³ quomodo-forte⁴ cum-dolo apprehenderent illum et occiderent; 2 loquebantur⁵ ne (= non) in-die-festo hoc, ne forte tumultuatio⁶ esset populi⁷. 3 Et ut⁸ fuit ille⁹ in-Bethania in-domo Simonis <per>leprosi¹⁰, accubuit¹¹; veniet mulier una¹² quae¹³ habebat ampullā (αβυζ = in ampulla)¹⁴ unguentum nardum (nardioni)¹⁵ honestum (= pretiosum)¹⁶ copiosae¹⁷ mercedis (= pretii); recepit¹⁸ et deposuit (= misit) in-caput eius¹⁹; 4 fuerunt autem²⁰ aliqui (= quidam) ibi²¹ qui <corde> furebant (*verb.* quibus cor furebat)²² et loquebantur invicem²³: propter quid fuit²⁴ perdi[t]io haec²⁵? 5 Quia²⁶ fas²⁷ fuit²⁸ divendi²⁹ unguentum hoc³⁰ trecentis denariis (*gen. pretii*) et tradi pauperibus; et [com]-minabantur (= irascebantur) illi (*dat.*); 6 Iesus autem eis-dixit³¹: sinite³² istam et ne molestetis³² quia bonum opus³³ operata-est ista³⁴ propter me³⁵; 7 quia pauperes semper vobiscum sunt, et³⁶ quando volueritis potestatem-habentes estis (= potestis) eis benefacere (*term.*)³⁶; ego autem non semper vobiscum sum³⁷. 8 Quod (+ *igi*)³⁸ habebat ista³⁹ fecit; antea-paravit⁴⁰ unguentum⁴¹ ungere (*verb.* unguenti unctionem)⁴² carnum mearum (= corporis mei) ad-mortui⁴³ illius convestitionem (= sepulturam)⁴³; 9 profecto⁴⁴ autem⁴⁵

¹⁴¹ tempus ubi erit illud Tb; ubi tempus illud erit Op. — ¹⁴² + *igi* OT. — ¹⁴³ om cum OT. — ¹⁴⁴ abiens OT. — ¹⁴⁵ + possessionem suam et Tb. — ¹⁴⁶ servis suis potestatem Op; om servis suis Tb. — ¹⁴⁷ mandavit OT. — ¹⁴⁸ ut OT. — ¹⁴⁹ sit OT. — ¹⁵⁰ vigilate itaque OT. — ¹⁵¹ novistis OT. — ¹⁵² om illius Op. — ¹⁵³ galli OT. — ¹⁵⁴ voce OT. — ¹⁵⁵ statim OT. — ¹⁵⁶ om hoc Tb; + ego Op. — ¹⁵⁷ loquor vobis Op; + omnibus vobis-loquor OT.

¹ Paska (pask'a) illa quod est passio infermentationis OT. — ² et quaerebant OT. — ³ + Iesum OT. — ⁴ ut-forte OT. — ⁵ + autem OT. — ⁶ turba (<tio>) (= tumultus) OT. — ⁷ fieret OT. — ⁸ ut-primum OT. — ⁹ Iesus OT. — ¹⁰ leprosi OT. — ¹¹ et accubitu sedit ille OT. — ¹² om una OT. — ¹³ et Op. — ¹⁴ alabastrum Op; alabastrum Tb. — ¹⁵ nardi OT. — ¹⁶ fidelis: πιστικός OT. — ¹⁷ multum Tb; ingentis Op. — ¹⁸ et confregit alabastrum illud OT. — ¹⁹ + accubitu sedentis OT. — ²⁰ om autem OT. — ²¹ om ibi Op. — ²² [com]minabantur (= irascebantur) + seorsum OT. — ²³ om invicem OT. — ²⁴ facta-est OT. — ²⁵ unguenti huius OT. — ²⁶ om quia Tb. — ²⁷ possibile OT. — ²⁸ + hoc OT. — ²⁹ + magis [quam] OT. — ³⁰ om unguentum hoc OT. — ³¹ dixit illis Tb; dixit illi Op. — ³² cur molestiam occurrere-facitis (= efficitis) isti sinite Tb; sinite istam et ne molestiam occurrere-facitis (= efficiatis) illi (*dat.*) Op. — ³³ opus bonum OT. — ³⁴ om ista OT. — ³⁵ mecum Tb; super me Op. — ³⁶ si<-igitur> voletis potestas-vobis-est (om potestas-vobis-est Tb) benefacere eis OT. — ³⁷ futurum sum OT. — ³⁸ om *igi* OT. — ³⁹ om ista OT. — ⁴⁰ praevenit OT. — ⁴¹ unguento OT. — ⁴² ungere (*term.*) Op. — ⁴³ et ad-sepulcrum meum fecit (om fecit Op) OT. — ⁴⁴ amen OT. — ⁴⁵ om autem Tb. —

loquor vobis ubi quoque (= ubicumque) praedicabitur evangelium hoc in-omni regione (= in universo mundo) et quod (+ *ese*)⁴⁶ fecit⁴⁷ haec⁴⁷ passim-edicetur⁴⁸ ad-memoriā istius⁴⁸. 10 Et⁴⁹ Iudas (iuda) Scariota (skarioteli)⁵⁰ unus e duodecim ivit⁵¹ ad-sacerdotum-magistros (*gen.*)⁵² ut-forte⁵³ traderet illum⁵⁴; 11 illi autem⁵⁵ pergavisi-sunt et polliciti-sunt illi (*dat.*) argentum tradere (*term.*)⁵⁶; et quaerebat quomodo-forte exopportunate (= opportune)⁵⁷ traderet illum⁵⁸. 12 Et in-primo illo die azymationis⁵⁹ quando passionum illud⁶⁰ mactabant, dixerunt illi (*dat.*)⁶¹ discipuli eius⁶²; ubi vis ibimus⁶³ et tibi-⟨ap⟩parabimus⁶⁴ ut manduces Pascha (zatiki *qum[h]*)⁶⁵ illud⁶⁵? 13 et emisit duos e discipulis eius (= suis)⁶⁶ et dixit illis: Abite vas ad-civitatem et⁶⁷ occurret vobis homo cui lagenā (*instr.*) aqua su[per]-[ex]-sistet (= qui lagena aquam supportabit)⁶⁸; ⟨intro⟩sequimini⁶⁹ 14 et⁷⁰ quo-⟨cumque⟩ intrabit, dicite patri-familias⁷¹ (*verb.* patri domestico) illius domus⁷¹, quoniam Magister isto [-modo]⁷²: ubi est hospitium (vani: *qum[h]*) illud meum⁷³ ubi⁷⁴ passionum⁷⁵ illud⁷⁵ cum discipulis meis comedam? 15 et ille ostendet vobis conclave magnum pro⟨rsus⟩iectum (= stratum) et⁷⁶ praeparatum⁷⁶; ibi⁷⁷ ⟨ap⟩parate⁷⁸ nobis. 16 Et abierunt⁷⁹ ad-⟨ap⟩parandum⁸⁰ id discipuli illi⁸⁰, et intraverunt⁸¹ ad-civitatem et invenerunt⁸² sicut dixit⁸³ illis⁸⁴ et ⟨ap⟩paraverunt⁸⁵ passionum illud⁸⁵. 17 Et quando⁸⁶ advesperavit⁸⁷, venit una-cum⁸⁸ duodecim; 18 et ut⁸⁹ accubuerunt illi (*verb.* accubitus-erat ab-illis)⁹⁰ et manducabant, dixit illis⁹¹ Iesus: profecto⁹² loquor vobis⁹³ unus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. 19 Illi autem coeperunt solliciti-esse (*term.*)⁹⁴ et loqui ad-eum singuli (*sg.*)⁹⁵: numquid-forte⁹⁶ ego sum, Domine⁹⁷? et alius⁹⁸: numquid-forte⁹⁹ ego sum? 20 Ille¹⁰⁰ autem respondit et dixit illis: unus e duodecim qui intro-faciet (= intinget) mecum¹⁰¹ in-catino (pinaki)¹⁰¹, ille tradet¹⁰² me; 21 quia¹⁰³ Filius¹⁰³ hominis iturus¹⁰⁴

⁴⁶ quod quoque Op. — ⁴⁷ operata-est: om haec OT. — ⁴⁸ dicetur ad-memoriā istius Op; ad-memoriā istius dicetur Tb. — ⁴⁹ + ecce Op. — ⁵⁰ Iscariotes (iskarioteli) Tb. — ⁵¹ abiit OT. — ⁵² cum (= apud) sacerdotum-magistris Tb; ad-sacerdotum-magistros + illos Op. — ⁵³ ut OT. — ⁵⁴ + illis OT. — ⁵⁵ + ut-primum audierunt hoc ex (= ab) illo (om ex illo Tb) OT. — ⁵⁶ tradere argentum OT. — ⁵⁷ in-tempore opportuno OT. — ⁵⁸ + illis OT. — ⁵⁹ infermentationis OT. — ⁶⁰ ubi (*temp.*) Paska illud OT. — ⁶¹ Iesu OT. — ⁶² sui OT. — ⁶³ abibimus OT. — ⁶⁴ praeparabimus tibi OT. — ⁶⁵ passionem hanc OT. — ⁶⁶ om eius Tb. — ⁶⁷ + cum intraveritis vos ad-civitatem Op. — ⁶⁸ + in-humeris Op. — ⁶⁹ + illum OT. — ⁷⁰ om et OT. — ⁷¹ domus domino: om illius OT. — ⁷² loquitur OT. — ⁷³ commoratio mea OT. — ⁷⁴ ut Tb. — ⁷⁵ Paska (pasek'i) hoc (om hoc Op) OT. — ⁷⁶ om et praeparatam Tb. — ⁷⁷ et ibi OT. — ⁷⁸ paratum (*adj.*) facite OT. — ⁷⁹ prodierunt (= exierunt) OT. — ⁸⁰ ad-apparandum discipuli (discipuli ad-apparandum Op) OT. — ⁸¹ venerunt OT. — ⁸² + isto-modo Tb; + isto[-modo] Op. — ⁸³ praecepit Tb. — ⁸⁴ + Iesus OT. — ⁸⁵ apparaverunt passionem illam OT. — ⁸⁶ ut-primum OT. — ⁸⁷ vesper fuit OT. — ⁸⁸ cum undecim OT. — ⁸⁹ ut-primum Op. — ⁹⁰ conseruerunt (sederunt Op) illi OT. — ⁹¹ om illis OT. — ⁹² amen OT. — ⁹³ + quoniam Op. — ⁹⁴ tristari OT. — ⁹⁵ om singuli Tb; + unus adhuc (= quidem) et unus (= alter) Op. — ⁹⁶ ne (= numquid) forte OT. — ⁹⁷ om Domine Op. — ⁹⁸ + loquitur OT. — ⁹⁹ ne (= numquid) forte OT. — ¹⁰⁰ Iesus OT. — ¹⁰¹ in-catino (pinaki) hoc (om hoc Op) manum mecum OT. — ¹⁰² tradit OT. — ¹⁰³ Filius sane OT. — ¹⁰⁴ abit OT. —

est¹⁰⁴ sicut scriptum est propter illum; vae¹⁰⁵ autem illi homini (*gen.*)¹⁰⁶, ex (= a) quo Filius hominis traditur melius¹⁰⁷ fuit (= esset) ei (*verb. ad-eum*) si-forte¹⁰⁸ non genitus (= natus) fuit (= fuisset) homo ille. 22 Et¹⁰⁹ dum¹¹⁰ manducabant adhuc¹¹¹ recepit¹¹² panem, benedixit¹¹³, fregit et tradidit¹¹⁴ illis, et eis-dixit: accipite, haec est caro mea; 23 et recepit poculum, gratias-agebat et tradidit illis, et biberunt ex illo omnes¹¹⁵; 24 et dixit illis: hic est sanguis meus¹¹⁶ legis, qui¹¹⁷ propter multos effunditur¹¹⁸. 25 Profecto¹¹⁹ loquor vobis quia¹²⁰ iam-non bibam¹²¹ e fructu¹²² vineae usque ad ibi (= illuc) diem quando illum bibam novum in regnatione¹²³ (= regno) Dei. 26 Et gratias-egerunt¹²⁴ et prodierunt¹²⁵ in-montem illum Olivarum (*verb. olei baccarum*). 27 Et dixit illis Iesus quoniam omnes vos¹²⁶ scandalizabimini¹²⁷ [ad]versus me in-hac nocte, quia scriptum est: prosternam¹²⁸ pastorem¹²⁹ et oves dispergentur¹³⁰; 28 sed¹³¹ quando¹³² surrexero¹³³ prae vobis ibo¹³⁴ ad-Galileam; 29 Petrus (petre) autem respondit et dixit illi: sie adhuc¹³⁵ omnes scandalizabuntur¹³⁶, ego autem¹³⁷ non¹³⁸; 30 et¹³⁹ dixit illi Iesus: profecto¹⁴⁰ loquor tibi quia¹⁴¹ hodie in-nocte hac¹⁴² antequam gallus bis (*verb. duas vices*)¹⁴³ canit¹⁴⁴ ter¹⁴⁵ (*verb. tres vices*) negabis (*verb. negationem-facies*) me; 31 Petrus autem perquam (= valde)¹⁴⁶ ampliore-modo (= amplius)¹⁴⁷ autem (sic!)¹⁴⁸ loquebatur quoniam¹⁴⁹ si¹⁵⁰ adhuc acciderit tecum mors¹⁵¹ non (+ ve)¹⁵² negabo te; isto [-modo] quoque¹⁵³ omnes loquebantur. 32 Et venerunt¹⁵⁴ in-castellum cui¹⁵⁵ nomen dictum-est¹⁵⁶ Gesemani (gesemani)¹⁵⁷; et dixit¹⁵⁸ discipulis suis: consedete hic doniq[ue]¹⁵⁹ adorabo (*verb. prostrationem dabo*)¹⁶⁰. 33 Et duxit¹⁶¹ cum illo (= secum)¹⁶² Petrum (petre) et Iacobum (iakob)¹⁶³ et Iohannem (iovane)¹⁶⁴ et¹⁶⁵ coepit meditari¹⁶⁶ et quassari; 34 et dixit illis¹⁶⁷: maestus (*part.*)¹⁶⁸ est spiritus meus usque ad¹⁶⁹ mortem; [ex]spectate¹⁷⁰ et vigilate. 35 Et abiit paulu-

¹⁰⁵ + est OT. — ¹⁰⁶ homini illi Tb. — ¹⁰⁷ bonius (*sic* = melius) OT. — ¹⁰⁸ si<-igitur>-forte OT. — ¹⁰⁹ om et Tb. — ¹¹⁰ cum OT. — ¹¹¹ illi OT. — ¹¹² + Iesus Op. — ¹¹³ + et OT. — ¹¹⁴ tradebat OT. — ¹¹⁵ om omnes Tb. — ¹¹⁶ + novae OT. — ¹¹⁷ om qui OT. — ¹¹⁸ effusus OT. — ¹¹⁹ amēn OT. — ¹²⁰ om quia OT. — ¹²¹ + ego OT. — ¹²² + huius OT. — ¹²³ in-regnatione OT. — ¹²⁴ hymnum pronuntiaverunt OT. — ¹²⁵ exierunt OT; + illi Tb. — ¹²⁶ om vos OT. — ¹²⁷ scandalizaturi estis (*sic*) OT. — ¹²⁸ prosterno Tb. — ¹²⁹ + illum Op. — ¹³⁰ dispergentur oves OT; + gregis meae Tb. — ¹³¹ et Tb. — ¹³² post OT. — ¹³³ surrectionem meam OT. — ¹³⁴ praecedam vos OT. — ¹³⁵ etsi OT. — ¹³⁶ + [ad]versus te Tb. — ¹³⁷ sed ego Op. — ¹³⁸ nequaquam (= numquam) OT; + scandalizabor (?) OT. — ¹³⁹ om et OT. — ¹⁴⁰ amen OT. — ¹⁴¹ quoniam + tu OT. — ¹⁴² in-hac nocte OT. — ¹⁴³ secundo OT. — ¹⁴⁴ vociferatur OT. — ¹⁴⁵ om ter Op; negabis me ter Tb. — ¹⁴⁶ amplius adhuc magis OT. — ¹⁴⁷ om autem OT. — ¹⁴⁸ om quoniam OT. — ¹⁴⁹ etsi erit mors mea tecum OT. — ¹⁵⁰ nequaquam OT. — ¹⁵¹ et isto-eodem[-modo] similiter OT. — ¹⁵² + illi Tb (Op ?). — ¹⁵³ cuius OT. — ¹⁵⁴ om dictum-est OT. — ¹⁵⁵ get'samaniaj Tb; gesemani Op. — ¹⁵⁶ + Iesus OT. — ¹⁵⁷ donec OT. — ¹⁵⁸ ibo illic et (om ibo illic et Op) orabo OT. — ¹⁵⁹ abduxit OT; [se]cum-abduxit Iesus Lad (= Lektionarperikope (Mk 14, 33–37) am Ende des Johannesevangeliums der Adysh-Hs. pl. 198b). — ¹⁶⁰ om cum illo OT Lad. — ¹⁶¹ iakobi Lad. — ¹⁶² + cum illo OT; + filios illos Zebedaei (zebedesi) Lad. — ¹⁶³ coepit exanimari OT. — ¹⁶⁴ + Iesus Tb. — ¹⁶⁵ contristatus Tb; tristis Op; tremefactus Lad. — ¹⁶⁶ [usque] ad Lad. — ¹⁶⁷ permanete OT Lad. —

lum¹⁶⁸ et concidit (*aor.*) in-terram¹⁶⁹ et orabat¹⁷⁰ si<-igitur>¹⁷¹ fas¹⁷² est ut-
 forte¹⁷³ <foras->praeteriret¹⁷⁴ illi (*dat.* = ab illo)¹⁷⁵ tempus illud (= hora
 illa)¹⁷⁶; 36 et¹⁷⁷ loquebatur¹⁷⁷: Abba pater¹⁷⁸, omne¹⁷⁹ possibile¹⁸⁰ est tibi
 (*verb.* adte)¹⁸¹, <foras->praeterire-fac me (?) poculum hoc¹⁸²; non autem¹⁸³
 quid (+ *igi*) (= quod)¹⁸⁴ ego volo, sed quid (= quod)¹⁸⁵ to¹⁸⁶; 37 et venit¹⁸⁷ et
 invenit illos dormientes, et dixit Petro: Simon¹⁸⁸ dormisne¹⁸⁹? et¹⁹⁰ non (*ver*)
 potuisti¹⁹¹ tempus unum (= horam unam) vigilare¹⁹²; 38 vigiles¹⁹³ estote¹⁹⁴
 et orate, ut non intretis in-tentationem¹⁹³. Spiritus promptus est carnes
 autem infirmae. 39 Et deinde abiit, adoravit (*verb.* prostrationem dedit)¹⁹⁵
 et idem verbum dixit; 40 et conversus-est (= reversus est)¹⁹⁶ et invenit
 illos dormientes, quia fuerunt oculi eorum gravati¹⁹⁷ et non¹⁹⁸ sciebant¹⁹⁹
 quid-forte responderent illi (*dat.*)²⁰⁰. 41 et venit²⁰¹ tertium et dixit illis:
 obdormite abhinc et requiem-praestate (= requiescite). Consummatum-
 est²⁰² et pervenit tempus (= hora)²⁰²; ecce en traditur²⁰³ in-manus
 peccatorum; 42 surgite²⁰⁴ abeamus²⁰⁵; ecce en traditor ille²⁰⁶ meus
 appropinquavit (*verb.* appropinquatus est)²⁰⁷. 43 Et dum ille hoc²⁰⁸ loque-
 batur adhuc²⁰⁹ pervenit²¹⁰ Iudas²¹¹ unus e duodecim, et cum illo populus
 gladiarii (*coll.* = *pl.*) et fustiarum²¹² e sacerdotum-magistris et Scribis et
 Senioribus. 44 Et²¹³ dederat traditor ille eius (*verb.* traditum-erat a-tra-
 ditore illo eius) prodigium (= signum)²¹⁴ et dixit illis: quem ego salutave-
 ro²¹⁵ ille est; apprehendite illum²¹⁶ et abducite²¹⁷ caute²¹⁶; 45 et con-
 festim²¹⁸ accessit illi (= ad illum)²¹⁹ et ei-dixit²²⁰ magister²²¹, et salutavit²²²
 illum; 46 illi autem imposuerunt²²³ manus eorum (= suas)²²⁴ et appre-
 henderunt illum. 47 Et unus aliquis (= quidem) cum²²⁵ illo stans²²⁵
 evellit²²⁶ gladium et dedit (= percussit) servum sacerdotum-principis et

¹⁶⁸ pusillum OT. — ¹⁶⁹ om in-terram Lad. — ¹⁷⁰ adorabat et loquebatur Lad.
 — ¹⁷¹ si Lad. — ¹⁷² possibile OT. — ¹⁷³ om ut-forte Lad; ut OT. — ¹⁷⁴ praeter-
 tergrederetur OT; praetergrediatur mihi, Domine Lad. — ¹⁷⁵ om illi OT Lad. —
¹⁷⁶ tempus hoc (= hora haec) OT Lad; + ex (= ab) illo Tb. — ¹⁷⁷ et deinde dixit
 Lad. — ¹⁷⁸ + mi OT Lad. — ¹⁷⁹ + ve OT Lad. — ¹⁸⁰ cum-virtute Lad. — ¹⁸¹ per
 te OT; coram te Lad. — ¹⁸² pertransire (*term.*) (divergere (*imp.*) mihi Lad) poculum
 hoc ex (= a) me OT Lad. — ¹⁸³ sed non Tb. — ¹⁸⁴ ut Lad. — ¹⁸⁵ quod[cum]que
 OT Lad. — ¹⁸⁶ + vis OT Lad. — ¹⁸⁷ + ad-eos Lad. — ¹⁸⁸ swimeon (Συμεών)
 Lad. — ¹⁸⁹ + tu Lad. — ¹⁹⁰ om et OT. — ¹⁹¹ potuistine OT. — ¹⁹² expergefacerere
 (= pervigilare) mecum OT. — ¹⁹³ vigilate Op. — ¹⁹⁴ om vigiles estote (vigilate) et
 orate ut non intretis in-tentationem Tb. — ¹⁹⁵ et (om Op) orabat OT. — ¹⁹⁶ + rursum
 OT. — ¹⁹⁷ + somno (*instr.*) OT. — ¹⁹⁸ nihil Tb. — ¹⁹⁹ noverant OT. — ²⁰⁰ + verbum
 Tb; verbum responderunt illi Op. — ²⁰¹ et deinde abiit Tb; et venit deinde Op. —
²⁰² pervenit terminus (= finis) et venit tempus OT. — ²⁰³ + Filius hominis OT. —
²⁰⁴ + et OT. — ²⁰⁵ abite Tb. — ²⁰⁶ om ille OT. — ²⁰⁷ prope est Tb. — ²⁰⁸ om hoc
 Op; loquebatur hoc Tb. — ²⁰⁹ om adhuc OT. — ²¹⁰ venit OT. — ²¹¹ + Scariotes
 (skarioteli) Op; + Iscariotes (iskarioteli) Tb. — ²¹² gladiis et fustibus (*instr.* = cum
 gladiis et fustibus) OT. — ²¹³ quia OT. — ²¹⁴ prodigium (= signum) traditum erat
 a-traditore illo eius OT. — ²¹⁵ osculatus ero OT. — ²¹⁶ + illum Op. — ²¹⁷ om illum
 et abducite caute Tb. — ²¹⁸ statim OT. — ²¹⁹ om illi OT. — ²²⁰ dixit illi OT. —
²²¹ gaude (= ave), magister OT. — ²²² osculatus-est OT. — ²²³ deposuerunt OT. —
²²⁴ manus super illum Tb; illi (*dat.*) manus Op. — ²²⁵ coram-stans OT. — ²²⁶ strinxit
 OT. —

amputavit aurem²²⁷. 48 Respondit Iesus et dixit illis: sicut (= quasi) super latronem prodiistis (*verb.* proditi estis)²²⁸ gladiis et fustibus²²⁹ ad-apprehendum me; 49 quotidie²³⁰ vobiscum fui in templo illo²³¹, docebam²³² vos et non apprehendistis me, sed ut consummarentur libri illi (*coll.*)²³³ prophetarum; 50 et²³⁴ reliquerunt illum omnes²³⁴ et fugiebant. 51 Et unus²³⁵ aliquis (= quidam) iuvenis sequebatur illum et vestitus-erat²³⁶ linteo (*verb.* ei-vestitum-erat linteum) nude (*abl.*), et²³⁷ iuvenes apprehenderunt illum; 52 ille autem²³⁸ [re]misit linteum illud et nudus fugiebat²³⁹ ex (= ab) illis. 53 Et duxerunt illum²⁴⁰ ad-sacerdotum-magistrum (*gen.*) Caipham (kaiap'a)²⁴¹ et ierunt²⁴² cum illo²⁴² sacerdotum-magistri, Seniores²⁴³ et Scribae²⁴³; 54 et Petrus²⁴⁴ longe (= a longe) sequebatur²⁴⁵ illum²⁴⁶ usque intro ad (= in) aulam (= atrium) sacerdotum-magistri; consedit²⁴⁷ ille cum ministris et se-fovebat²⁴⁸ in-[in]cendorio (= ad foculum?) illo²⁴⁹. 55 Sacerdotum-magistri autem illi et omne concilium quaerebant propter Iesum testimonium²⁵⁰ ut-forte occiderent²⁵¹ illum, et non (*ver*)²⁵² inveniebant; 56 quia multi falsum testabantur propter illum et²⁵³ non unum fuit testimonium illud eorum²⁵³; 57 et quidam²⁵⁴ surrexerunt, falsum²⁵⁵ testabantur propter illum et loquebantur: 58 quoniam²⁵⁶ nos audivimus ex (= ab) isto²⁵⁷ quia loquebatur²⁵⁸ quoniam ego²⁵⁹ destruam templum hoc cum-manu (= manu) factum (*verb.* operatum *pass.*), et in-tertia die aliud²⁶⁰ cum-manu factum exaedificabo²⁶¹; 59 et isto-modo quoque²⁶² non (+ *ve*) unum fuit testimonium illud eorum²⁶². 60 Et surrexit sacerdotum-magister ille inter²⁶³ eos²⁶³, interrogavit²⁶⁴ Iesum et ei-dixit: nihil reddis (= respondes)²⁶⁵ quid (= quod) hi²⁶⁶ testificantur-in te? 61 ille²⁶⁷ autem tacuit et²⁶⁸ nihil reddebat (= respondebat) illis²⁶⁸. Deinde²⁶⁹ sacerdotum-magister ille interrogabat illud verbum secundo²⁶⁹ et ei-dixit²⁷⁰: tu es²⁷¹ Christus (k'ristē)²⁷² Filius Benedicti²⁷³ ? 62 Iesus autem respondit et²⁷⁴ dixit illi²⁷⁵:

²²⁷ + eius Tb (Op?). — ²²⁸ prodiistis (*aor.*) vos Op. — ²²⁹ fustibus (*coll.*) OT. — ²³⁰ de-die in-diem OT. — ²³¹ om illo Op. — ²³² et docebam Tb. — ²³³ libri (*pl.*): om illi OT. — ²³⁴ tunc discipuli eius omnes reliquerunt illum OT. — ²³⁵ + solum OT. — ²³⁶ convestitus-erat OT. — ²³⁷ alii autem illi OT. — ²³⁸ et ille OT. — ²³⁹ fugiebat nudatus OT. — ²⁴⁰ Iesum OT. — ²⁴¹ kajap'a Tb; kaiap'a Op. — ²⁴² congregati-sunt omnes OT. — ²⁴³ et Scribae et Seniores OT. — ²⁴⁴ Petrus autem OT. — ²⁴⁵ sequebatur a-longe Tb; a-longe sequebatur Op. — ²⁴⁶ om illum Tb. — ²⁴⁷ et consedit OT. — ²⁴⁸ se-calefaciebat OT. — ²⁴⁹ coram pruna (= ante prunam) Tb; in-lumine coram igne Op. — ²⁵⁰ testes Tb; testem Op. — ²⁵¹ ut occiderent OT. — ²⁵² non (*ara*) OT. — ²⁵³ aequalia non (non aequalia Op) fuerunt testimonia eorum OT. — ²⁵⁴ alii aliqui OT. — ²⁵⁵ et falsum OT. — ²⁵⁶ quia OT. — ²⁵⁷ istius verbum OT. — ²⁵⁸ om quia loquebatur OT. — ²⁵⁹ om ego Op? — ²⁶⁰ om aliud Tb. — ²⁶¹ exaedificabo cum-manu (= manu) non-factum (*verb.* inoperatum *pass.*) OT. — ²⁶² nec hoc-modo fuerunt unum (unum fuerunt) testimonia eorum OT. — ²⁶³ in [-medio] OT. — ²⁶⁴ et interrogavit Tb. — ²⁶⁵ respondes OT. — ²⁶⁶ hic (= hi) Op. — ²⁶⁷ Iesus OT. — ²⁶⁸ non quid (= quod) reddebat illi verbum (om verbum Op) OT. — ²⁶⁹ et deinde interrogabat illum (+ secundo Op) sacerdotum-magister ille secundo (om secundo Op) OT. — ²⁷⁰ dixit illi Tb. — ²⁷¹ esne OT. — ²⁷² om Christus Tb. — ²⁷³ + illius OT. — ²⁷⁴ om respondit et Tb. — ²⁷⁵ ei-dixit Tb. —

tu dixisti²⁷⁶ quoniam ego sum; et²⁷⁷ videbitis Filium hominis a-dextris (a-dextra) sedentem in-virtute²⁷⁸ et venientem cum nubibus caeli. 63 Sacerdotum-magister autem²⁷⁹ de<super>rupit²⁸⁰ camisiam²⁸¹ suam et dixit: cur nobis-necesse-est testibus (*coll.*)? 64 audistis omnes irrisionem²⁸² illam eius²⁸³; quomodo paret (= videtur)²⁸⁴ vobis²⁸⁴? et²⁸⁵ omnes <per>iudicaverunt illum, fecerunt²⁸⁶ debitorem (= reum)²⁸⁷ mortis. 65 Et coeperunt quidam²⁸⁸ conspuere (*term.*) in-os (= in faciem) eius, et lanā (*acc.*)²⁸⁹ obtegunt (*it.*) os (= faciem) eius²⁸⁹, pulsant (*praes. cons.* = feriebant) illum²⁹⁰ et ei-loquuntur (*praes. cons.*)²⁹¹: propheta (= prophetiza) nobis Christe (k'ristē) quis est²⁹² qui²⁹² dedit tibi? et ministri illi dabant²⁹³ (= percusserunt) maxillam eius²⁹³. 66 Et²⁹⁴ fuit Petrus in aula (= atrio)²⁹⁵ illa; venit una ex ancillis sacerdotum-magistri; 67 et²⁹⁶ vidit illum se-foventem²⁹⁷, respexit (= aspexit) illum et ei-dixit: tu quoque cum²⁹⁸ Nazoraeo (nazoreveli) Iesu fuisti²⁹⁸; 68 ille autem negavit (*verb.* negationem fecit) et dixit illi²⁹⁹: nec³⁰⁰ novi et nec (= neque) scio quid (+ *ege*) tu loqueris (= dicis)³⁰¹. Et prodivit (= exiit) ille extra (= foras) in-aulam³⁰²; 69 et³⁰³ ancilla illa vidit illum³⁰⁴; coepit loqui (*term.*) [eis] qui steterunt ibi³⁰⁵ quoniam hic³⁰⁶ ex illis (+ *ve*)-est³⁰⁷. 70 Ille autem³⁰⁸ negavit, et³⁰⁹ post paucum (= pusillum) tempus qui (+ *igi*)³¹⁰ circumsteterunt illum³¹⁰ loquebantur Petro: vere ex illis³¹¹ es; quia³¹² es (+ *ve*) Galilaeus (galileveli)³¹²; 71 ille³¹³ autem coepit maledicere³¹⁴ et iurare quoniam non³¹⁵

novi hominem hunc, quem loquimini (= dicitis). 72 Et statim secundo gallus vocem fecit; et recordatus-est (*impers.*) Petrus (*dat.*) verbi illius (*nom.*) quod dixit illi Iesus quoniam prius[quam] gallus vociferatur (*verb.* prius [usque] ad galli vociferationem) ter (*verb.* tres vices)³¹⁶ negabis me, et coepit flere.

15, 1 Et statim, ut-primum illuxit consultationem (= consilium) fecerunt sacerdotum-magistri illi, cum Senioribus et Scribis et omne illud¹ concilium. Et colligaverunt (= vinxerunt) Iesum, et abduxerunt, et tradiderunt illum Pilato (pilate) principi. 2 Interrogavit² illum Pilatus et ei-dixit: Tu esne rex Iudaeorum (huriani)?

²⁷⁶ loqueris (= dicis) OT. — ²⁷⁷ abhinc Tb; et abhinc Op. — ²⁷⁸ sedentem a-dextris (om a-dextris Op) in-virtutibus OT. — ²⁷⁹ + ille OT. — ²⁸⁰ vestem OT. — ²⁸¹ vestem OT. — ²⁸² blasphemiam OT. — ²⁸³ ex ore eius OT. — ²⁸⁴ vultis vos (om vos Tb) OT. — ²⁸⁵ tunc OT. — ²⁸⁶ om fecerunt OT. — ²⁸⁷ ut-debitorem OT. — ²⁸⁸ aliqui (= quidam) OT. — ²⁸⁹ colaphis (colapho) dare (*term.*) ei OT. — ²⁹⁰ om pulsant illum OT. — ²⁹¹ ei-loquebantur OT. — ²⁹² om est qui Op. — ²⁹³ duxerunt illum in-genam-dare (*term.* ut ... darent) Tb; conduxerunt in-genam-dare (*term.*) illum Op. — ²⁹⁴ + ut-primum OT. — ²⁹⁵ in-aula Op. — ²⁹⁶ + ut-primum OT. — ²⁹⁷ quia (om quia Op?) cum se-calefieret OT. — ²⁹⁸ fuisti cum Iesu Nazareno (nazareveli) OT. — ²⁹⁹ om illi OT. — ³⁰⁰ non OT. — ³⁰¹ loqueris (= dicis) Op. — ³⁰² et ut-primum in-externam illam aulam prodivit Petrus Tb; (om et) prodivit Petrus in-externam illam aulam Op; + et statim (om statim Op) gallus vocem fecit OT. — ³⁰³ deinde rursum OT. — ³⁰⁴ + et OT. — ³⁰⁵ coram-stantibus illis OT. — ³⁰⁶ + quoque OT. — ³⁰⁷ est OT. — ³⁰⁸ et ille iterum (+ quoque Tb) OT. — ³⁰⁹ + deinde OT. — ³¹⁰ coram-stantes illi (om illi Tb) OT. — ³¹¹ cum illis Op. — ³¹² et quia (om quia Op) Galilaeus (om *ve*) es OT. — ³¹³ Petrus OT. — ³¹⁴ devovere (= exsecrari) OT. — ³¹⁵ Lücke bei Ad! — ³¹⁶ om ter Op.

¹ om illud Op. — ² + autem Op. —

Iesus autem respondit et dixit illi: Tu dixisti. 3 Et accusabant sacerdotum-magistri illum perquam (= valde). Et ille nihil respondit. 4 Pilatus autem deinde (= rursum) interrogavit illum et ei-dixit: nihil respondesne? ecce quantum accusant³ te. 5 Iesus autem nondum (*sic!*)⁴ quid respondit donec (= ita ut) mirabatur (= miraretur) (*impers.*) quoque Pilatus perquam. 6 Et in-omni die-festo [re]mittit (*it.* = solebat dimittere) illis unum prehensum (= vinctum), quem quoque expetunt (*it.*) illi. 7 Fuit autem aliquis (= quidam) Barabbas (baraba) cum [re]bellibus ligatus, qui in turba<tion> (= seditione) hominem occiderant (*verb.* a-quibus in turbatione homo occisus-erat). 8 Et clamorem fecit (= exclamavit) populus ille ad-expetendum eum, sicut (+*igi*) gratificatur (*it.* = gratiam-faciebat) illis semper. 9 Pilatus autem respondit et dixit illis: vultisne ut [re]mittam vobis regem Iudaeorum? 10 Noverat quia cum-invidia tradiderunt illum sacerdotum-magistri illi. 11 Illi autem concitaverunt populum illum ut Barabbam remitteret (= dimitteret) illis. 12 Pilatus autem deinde (= iterum) quoque respondit illis et eis-dixit: Et quid faciam regi huic Iudaeorum? 13 Illi autem⁵ rursum clamabant (+*ve*) instigando (instigatione) sacerdotum-magistrorum et loquebantur: Crucifige istum! 14 Pilatus autem loquebatur illis: quid malum (= mali) operatus-est (*verb.* ab-eo operatum-est *pass.*). Et illi ampliore-modo clamabant et loquebantur: crucifige istum! 15 Pilatus autem volebat <re>gratificari populo illi, et [re]misit illis Barabbam. Iesu (*dat.*) autem dedit flagello (flagellis), et tradidit illis, ut crucifigerent. 16 Milites (stratianti) autem illi in<tro>duxerunt illum abintus (= intro) in-aulam illam quod est templum. Et congregaverunt omnia (+*ve*) illa semina (*sic!* σπέρμα). 17 Et convestiverunt illum (*dat.*) purpureo (= purpurā) (*acc.*) et [super]posuerunt illi (*dat.*) contextam spinae coronam. 18 Et coeperunt salutare eum (*term.*) et loqui: Gaude (= ave), rex Iudaeorum! 19 Et dederunt illi (*dat.*) in-caput arundine⁶.

et conspuebant illum, et flectunt (*it.*, *verb.* [super]ponunt) genua et adorant (*praes. cons.*) illum; 20 et in-quo tempore (= quando)⁷ terminaverunt (= consummaverunt) irrisiōnem illam (= irridere) super illum⁷, exuerunt⁸ purpureum illud, et convestiverunt illum (*dat.*)⁹ veste sua (*acc.*)⁹. Et produxerunt (= eduxerunt)¹⁰ illum ad-crucifigendum¹¹; 21 et angariaverunt¹² violente (= cum vi) pertranseuntem aliquem (= quendam) Simonem (swimon) Cyrenensem (kureneli)¹³ venientem ab-agro¹⁴, patrem Alexandri (alek'sandresi) et Rufi (hrup'ēsi), ut-forte¹⁵ sibi-superpenderet¹⁵ crucem illam¹⁶ eius. 22 Et receperunt¹⁷ illum¹⁸ in-Golgotham (golgot'a)¹⁹ locum, quod²⁰ cum-edissertatione (= interpretatione) verticis locus; 23 et traderunt²¹ illi (*dat.*) myrrhatum (*adj.*) vinum²¹, et ille²² non accepit; 24 et [eum-]crucifixerunt et diviserunt²³ vestem eius, et sortem²⁴ iecerunt super illam cui-forte quid [ac]ciderit²⁴. 25 Et fuit²⁵ tempus tertium (= hora tertia) et crucifixerunt illum; 26 et superdescriptio²⁶ ad-culpam (ut-culpa)²⁷ eius²⁸: hic²⁹ rex Iudaeorum. 27 Et cum illo crucifixerunt duos latrones, unum

³ testificantur-in Op. — ⁴ iam-non (= non ultra) Op. — ⁵ et illi Op. — ⁶ Bis hier Tb-Text. — ⁷ ubi (*temp.*) eluserunt illum OT. — ⁸ + illi (*dat.*) OT. — ⁹ sua (+ *ve*) veste (*acc.*) OT. ¹⁰ eduxerunt OT. — ¹¹ ut crucifigerent OT. — ¹² sibi-conduxerunt OT. — ¹³ Simonem (simon Tb) aliquem Cyrenensem (kwirineli) OT. — ¹⁴ a-campo OT. — ¹⁵ ut sibi-superpenderet OT. — ¹⁶ om illam OT. — ¹⁷ sibi-conduxerunt OT. — ¹⁸ om illum Op. — ¹⁹ golgot'a (*gen.*) OT. — ²⁰ + est OT. — ²¹ tradebant illi (*dat.*) ad-bibendum permirrhatum vinum OT. — ²² ille autem OT. — ²³ dividebant OT. — ²⁴ abiciebant (= eiciebant) super illum portionem (sortem Tb) quis (+ *dzi*) quid tolleretur OT. — ²⁵ fuit autem OT. — ²⁶ descriptum (= inscriptio) OT. — ²⁷ culpa OT. — ²⁸ + fuit hoc-modo descriptum OT. — ²⁹ + est OT. —

a-dextris (a-dextera) eius³⁰ et unum (= alium) a-sinistris (a-sinistra) eius; 28 et³¹ consummatum-est scriptum (= scriptura) illud quod dixit³² quoniam cum iniquis (*verb.* illegalibus) adnumeratus-est. 29 Et qui³³ pertransibant [il]ludabant³³ illum, quatiebant (= movebant) caput et loquebantur: vae (vaj)³⁴, qui (+ *igi*)³⁵ destruebat³⁶ templum illud³⁷, et in-tertia die exaedificabas, 30 eripe³⁸ temetipsum (*verb.* caput tuum)³⁹ et degredere istinc a-cruce. 31 Isto [-modo] quoque⁴⁰ sacerdotum-magistri illi eum-[il]ludabant⁴¹ invicem cum Scribis et loquebantur: alios vivificavit, semetipsum non (ver) vivificabit⁴²; 32 Christus (k'ristē) rex⁴³ Israel degrediatu a-cruce, ut videamus et credamus ei. Et qui (+ *igi*)⁴⁴ cum illo crucifixi⁴⁵ fuerunt⁴⁵ illi quoque⁴⁶ conviciabantur⁴⁷. 33 Et fuit⁴⁸ ut (= quasi)⁴⁸ sextum tempus (= sexta hora)⁴⁹ obtenebratum-est⁵⁰ super omnem terram⁵¹ [usque]⁵² ad⁵² nonum tempus (= nonam horam); 34 et in-nono⁵³ tempore (= nonā horā)⁵⁴ vocem-fecit (= exclamavit) voce magna Iesus⁵⁵, et dixit: eloi, eloi elmana⁵⁶ sabakhthani⁵⁷, quod est cum-edissertatione⁵⁸ Deus meus, Deus meus, cur pro<rsus>icis⁵⁹ me? 35 et quidam⁶⁰ astantes⁶¹ ut-primum⁶² audierunt⁶³ loquebantur ecce Eliam vociferatur⁶⁴; 36 et [ac]currerunt et impleverunt spongiam aceto, et [super]posuerunt (= imposuerunt) arundini (*dat.*) et potabant illum et dixerunt⁶⁵: sinite⁶⁶ videamus an⁶⁷ veniet (= veniat) Elias (ēelia)⁶⁸ ad-de<super>salvandum (= deponendum) istum; 37 Iesus autem [sursum]misit vocem⁶⁹ et sursumhalavit⁷⁰ spiritum; 38 et aulaeum (= velum)⁷¹ templi illius diruptum-est ex duobus (= in duo) a-superiore (= esursum) [usque]⁷² ad imum⁷². 39 Cum⁷³ vidit centurio ille, qui (+ *igi*) astitit illi⁷⁴, quia clamavit et sursummisit⁷⁵ spiritum⁷⁶, dixit: vere homo hic Filius Dei fuit. 40 Et fuerunt⁷⁷ ibi⁷⁸ matres (= mulieres) quoque quae⁷⁹ a-longe spectabant, et quae⁸⁰ fuit Mariam Magdalena (magdaneli)⁸¹ et Mariam Iacobi (iakobisi) pusilli (= minoris) et Iosis (ioses)⁸² mater et Salome; 41 quae (+ *igi*) in-Galilaea adhuc fuit (*sic!*)⁸³, tunc (+ *ve*)⁸⁴ <intro>-secutae-sunt illum, et aliae (*coll.*)⁸⁵ quoque multae matres (= mulieres)⁸⁶

³⁰ om eius OT. — ³¹ tunc OT. — ³² loquitur OT. — ³³ pertranseuntes illi blasphemabant OT. — ³⁴ eho (georg. eha) OT. — ³⁵ om *igi* OT. — ³⁶ destruebas OT. — ³⁷ om illud Op? — ³⁸ salva OT. — ³⁹ temetipsum (*verb.* caput suum) OT. — ⁴⁰ et isto-eodem [-modo] OT. — ⁴¹ eum-ludificabant OT. — ⁴² potentia ei-est-ne (= potestne; om ne Op) vivificare (*term.*) OT. — ⁴³ Christo regi (*sic!*) OT. — ⁴⁴ om qui (+ *igi*) OT. — ⁴⁵ crucifixi illi OT. — ⁴⁶ om illi quoque OT. — ⁴⁷ + illi (*dat.*) OT. — ⁴⁸ ut-primum: om ut (= quasi) OT. — ⁴⁹ tempus sextum OT. — ⁵⁰ tenebrae (*sg.*) fuerunt (*sg.*) OT. — ⁵¹ in-omni terra OT. — ⁵² usque ad OT. — ⁵³ + circiter OT. — ⁵⁴ om tempore Op. — ⁵⁵ Iesus voce magna OT. — ⁵⁶ lama OT. — ⁵⁷ sabakhthani Tb. — ⁵⁸ cum-interpretatione OT. — ⁵⁹ relinquis OT. — ⁶⁰ + ibi OT. — ⁶¹ stantes OT. — ⁶² om ut-primum OT. — ⁶³ + et OT. — ⁶⁴ appellat OT. — ⁶⁵ loquebantur OT. — ⁶⁶ [re]linquite OT. — ⁶⁷ si<-igitur> OT. — ⁶⁸ elia OT. — ⁶⁹ vocem fecit (= exclamavit) OT. — ⁷⁰ dimisit OT. — ⁷¹ + illud Tb. — ⁷² usque ad deorsum (+ vers[us] Tb) OT. — ⁷³ ut-primum OT. — ⁷⁴ coram stetit illo OT. — ⁷⁵ dimisit OT. — ⁷⁶ + et OT. — ⁷⁷ fuerunt autem Op; om et Tb. — ⁷⁸ aliquae (= quaedam) OT. — ⁷⁹ + et OT. — ⁸⁰ quibuscum OT. — ⁸¹ magdalēneli OT. — ⁸² Iosetis (iosētosi) OT. — ⁸³ ubi (*temp.* = quando) fuit in-Galilaea OT. — ⁸⁴ om tunc (+ *ve*) OT. — ⁸⁵ aliae (*pl.*) OT. — ⁸⁶ om matres OT. —

quae⁸⁷ venerant (*verb.* ventae fuerunt)⁸⁸ ad-Ierusalēm. 42 Et ut advesperavit⁸⁹, quia Parasceve (paraskevi) fuit quod est ante⁹⁰ sabbatum (šap'at'i)⁹⁰, 43 venit Ioseph⁹¹ Arimathaeus (arimat'ieli) honestus⁹² consultator; quia ille quoque exspectabat regnationem (= regnum) Dei; ausus-est intrare (*term.*)⁹³ ad-Pilatum (*gen.*), et expetivit⁹⁴ carnes illas⁹⁵ Iesu (iesusi). 44 Pilatus autem mirabatur quoniam⁹⁶ ut (= quasi)⁹⁷ cito⁹⁸ mortuus-est, et advocavit carnificem⁹⁹ et interrogavit si¹⁰⁰ cito¹⁰⁰ mortuus-est (= mortuus esset); 45 et ut¹⁰¹ comperit¹⁰² e(= a) carnifice¹⁰³ illo¹⁰⁴, gratificatus-est (= donavit) carnes illas¹⁰⁵ Ioseph (*dat.*)¹⁰⁶. 46 Et¹⁰⁷ emit confestim¹⁰⁸ linteam¹⁰⁹ et collocavit (= posuit) illum in monumento¹¹⁰, quod fuit excisum¹¹¹ e petra, et advolvit¹¹² saxum in-ianua¹¹³ illa monumenti¹¹³. 47 Mariam autem¹¹⁴ Magdalena (magdaneli)¹¹⁵ et Mariam Iacobi (iakobisi)¹¹⁶ et Iosis (iosēsi)¹¹⁶ spectabant ubi collocabant (= ponebant)¹¹⁷.

16,1 Et ut¹ praeteriit² sabbatum (šap'at'i) illud, Mariam Magdalena (magdaneli)³ et Mariam Iacobi (iakobisi) et Salome emerunt unguentum ut-forte⁴ venirent (*verb.* venerunt)⁵ et ungerent (*verb.* unxerunt)⁶ illum; 2 et mature⁷ mane⁸ in-una sabbati illa⁹ venerunt super (= ad) monumentum¹⁰ illud exorto (*dat. sg. temp.*)¹¹ tantum sole (*gen.*)¹¹; 3 et loquebantur invicem: quisnam¹² devolvit nobis saxum illud e ianua illa monumenti¹³? 4 Et respexerunt et viderunt quia devolutum fuit saxum illud; quia¹⁴ magnum fuit¹⁵ perquam (= valde); 5 et¹⁶ intraverunt in-monumentum¹⁷ illud, viderunt iuvenem unum¹⁸ sedentem de (= a) dextris (dextera), qui¹⁹ vestitus fuit¹⁹ veste alba et demirati-sunt²⁰. 6 Et ille²¹ dixit illis: ne timeatis²²: Iesum quaeritis Nazoraeum (nazoreveli), qui crucifixus est²³; surrexit, non hic est²⁴; videte²⁵ istic²⁶ locus eius²⁷ ubi collocaverunt (= posuerunt) illum; 7 et²⁸ ite²⁹ et dicite³⁰ discipulis eius et Petro quoniam³¹ pro-

⁸⁷ + cum illo OT. — ⁸⁸ ascenderant (*verb.* exortae fuerunt) OT. — ⁸⁹ ut-primum invesperavit OT. — ⁹⁰ antierius sabbato (šabat'i) OT. — ⁹¹ ioseb Tb. — ⁹² speciosus (= famosus) OT. — ⁹³ et intravit OT. — ⁹⁴ [ex]petivit OT. — ⁹⁵ corpus illud OT. — ⁹⁶ om quoniam OT. — ⁹⁷ si<-igitur> OT. — ⁹⁸ nunc (+ ve) OT. — ⁹⁹ centurionem OT. — ¹⁰⁰ si<-igitur> cito (+ ve) OT. — ¹⁰¹ om ut OT. — ¹⁰² didicit OT. — ¹⁰³ e centurione OT. — ¹⁰⁴ + hoc et OT. — ¹⁰⁵ corpus illud eius OT. — ¹⁰⁶ iosebs (*dat.*) Tb. — ¹⁰⁷ + ille OT. — ¹⁰⁸ om confestim OT. — ¹⁰⁹ sindonem + et de<(super)>salvavit (= deposuit) illum e cruce et convestivit illum sindone illa OT. — ¹¹⁰ in-sepulcro OT. — ¹¹¹ excisum fuit OT. — ¹¹² <ob>volvitur OT. — ¹¹³ super ianuas illius sepulcri OT. — ¹¹⁴ fuit autem (om autem Op) ibi Mariam OT. — ¹¹⁵ magdalēneli Tb. — ¹¹⁶ Iosetis (iosētos) et: om Iacobi et OT. — ¹¹⁷ + illum OT. —

¹ ut-primum OT. — ² migravit (= transiit) OT. — ³ magdalēneli Tb. — ⁴ ut OT. — ⁵ venirent Tb; irent Op. — ⁶ ungerent OT. — ⁷ valde OT Sin. — ⁸ in-mane illo OT Sin. — ⁹ una-sabbati OT Sin. — ¹⁰ sepulcrum OT Sin. — ¹¹ vixdum exorto sole OT Sin. — ¹² quis OT Sin. — ¹³ sepulcri OT Sin. — ¹⁴ quod OT Sin. — ¹⁵ fuit magnum OT Sin. — ¹⁶ + cum OT Sin. — ¹⁷ in-sepulcrum OT Sin. — ¹⁸ om unum OT Sin. — ¹⁹ convestitum OT Sin. — ²⁰ exhorruerunt OT Sin. — ²¹ ille autem OT Sin. — ²² ne exhorrescatis OT Sin. — ²³ quaeritis Nazarenum (nazareveli) crucifixum OT; crucifixum Nazoraeum quaeritis Sin. — ²⁴ est hic OT Sin. — ²⁵ om videte OT Sin. — ²⁶ ecce OT Sin. — ²⁷ om eius OT Sin. — ²⁸ sed OT Sin. — ²⁹ abite OT Sin. — ³⁰ nuntiate OT Sin. — ³¹ + surrexit et (om surrexit et Tb Sin) ecce istic OT Sin. —

cedit³² vobis ad-Galilaeam, et³³ ibi videbitis illum sicut dixit vobis. 8 Et³⁴ ut³⁵ audierunt hoc, prodierunt (=exierunt) et fugerunt illinc-de monumento³⁶; quia timefactae fuerunt (= timuerant)³⁷ et demiratione-affectae (=obstupuerant); et nemini (*verb.* ne cui)³⁸ nuntiaverunt, quia timebant³⁹.

9 Surrexit autem mane in-prima illa sabbati (šabat'i) et ostensus-est (= apparuit) primum Mariam Magdalenae (magdalēneli), ex qua exierant (*verb.* exiti fuerunt) septem daemones (*sg.*); 10 illa abiit et nuntiavit cum illo morantibus (*verb.* entibus) illis (= illis qui cum illo erant), qui lugebant et flebant; 11 illi autem cum audiverunt quia vivus est et ostensus-est (= apparuit) illi (*dat.*), illi non crediderunt ei. 12 Post hoc duobus ex illis in ambulando (= cum ambularent) manifestatus-est alia imagine (= forma) cum irent in-castellum; 13 et illi venerunt et narraverunt aliis illis, et nec eis crediderunt. 14 Postremo sedentibus undecim manifestatus-est (= apparuit) et conviciatus-est (= exprobravit) incredulitatem eorum et cordis-duritiā, quia qui (+ *igi*) viderunt experrectum (*verb.* surrectum), eis non crediderunt; 15 et eis-dixit: abite in-omnem regionem (= mundum) et praedicate Evangelium omni creaturae (*verb.* creato). 16 Qui credet et baptizabitur (*verb.* lumen accipiet) vivet (= salvabitur); qui autem non credet <per>iudicabitur (= damnabitur); 17 prodigium autem credentibus hoc <intro>sequetur: nomine meo daemones eicient, in-linguis novis loquentur, 18 serpentem manibus (manu) apprehendent, et si mortiferum quid bibent, nihil patientur (*verb.* eis-vexabitur); super aegrotos manus collocabunt (= imponent) et revivent. 19 Dominus autem post verbum illud ad<versus> eos exaltatus-est ad-<super>caelum, et consedit a-dextris (a-dextera) Dei; 20 illi autem prodierunt (= exierunt) et praedicabant in-omni terra Domini auxilio (= Domino adiuvante) et verbi illius confirmatione per illa quae (+ *igi*) <intro>secuta-sunt illis prodigia.

(Fortsetzung folgt)

³² praecedit OT Sin. — ³³ om et OT Sin. — ³⁴ + illae OT Sin. — ³⁵ ut-primum OT Sin. — ³⁶ sepulcro OT Sin. — ³⁷ tremefactae fuerunt (= tremuerant) OT Sin. — ³⁸ nihil cui OT Sin. — ³⁹ Ad und Op enthalten nicht Mk 16, 9–20!